

הערות אדם, טבע ודין לטיטת תקנות אוויר נקי (ערכי איכות האוויר)(הוראת שעה)(תיקון), התשע"ו - 2016

א. הערות כלליות

1. הערכים המוצעים על ידי המשרד להגנת הסביבה מבוססים על תוספת סיכון של 1:100,000 לאפקטים מסרטנים. **יש לקבוע כי בסיס התקינה הוא תוספת סיכון של 1:1,000,000, ולעדכן את הערכים בהתאם.** מבלי לוותר על הערה עקרונית זו ההערות הפרטניות בהמשך מסמך זה מתייחסות לתוספת הסיכון הנהוגה כיום של 1,100,000 ולהצעות המשרד להגה"ס כפי שהן מופיעות בנוסח התקנות שהונח על שולחן וועדת הפנים והגה"ס בכנסת (להלן: התקנות המוצעות) ובמסמכי הרקע שהציג המשרד להגה"ס בדיונים המקדימים.
2. על אף היותו של השיקול הבריאותי מרכזי וחשוב ביותר בקביעת ערכי איכות האוויר (סעיף 6) וביישום מטרות חוק אוויר נקי, הוא אינו היחיד. במטרות החוק (סעיף 1) נכתב: "...והכל לשם הגנה על חיי אדם, בריאותם ואיכות חייהם של בני אדם, ולשם הגנה על הסביבה לרבות משאבי הטבע, המערכות האקולוגיות והמגוון הביולוגי...". מסמכי הרקע שנכתבו לקראת עדכון ערכי איכות האוויר סוקרים את ההשפעות הבריאותיות בלבד. **יש צורך לבחון מידע מקצועי הנוגע להשפעות סביבתיות ואקולוגיות של החומרים המזהמים הנדונים, ולשלב שיקול זה בעת קביעת הערכים ככל שיהיה צורך להחמיר ביחס להצעות המבוססות על ערכים בריאותיים בלבד.**
3. לערכי איכות אוויר יש שתי צורות עקרוניות: **ערך מוחלט** ו**ערך סטטיסטי**. ערך מוחלט הוא ערך שאין לעבור אותו אף פעם אחת, וכל עלייה מעליו מהווה חריגה. ערך סטטיסטי הוא ערך שמותר לעלות מעליו מספר מוגדר של פעמים בשנה בלי שעדיין זה ייחשב כחריגה. בערכי איכות האוויר המצויים בתוקף משנת 2013 נקבעו, לדגמא, ערכים סטטיסטיים לחלקיקים מסוג PM10 ו-PM2.5. בערכים אלו יש היגיון מסוים היות ופרט לחלקיקים מעשה ידי אדם יש גם באזורנו מספר ימים בשנה חלקיקים שמקורם בסופות אבק טבעיות, ויש צורך להפחית ימים אלו מהספירה הכוללת. **במזהמי אוויר מעשי ידי אדם, לעומת זאת, כל קביעה של ערך סטטיסטי מהווה הקלה רבה כיוון שהיא מאפשרת לעמוד בתקנים גם כשמצב איכות האוויר מחייב מדיניות הפחתה נחושה ויעילה רק באמצעות "תרגיל" טכני של שינוי התחשיב.** דבר זה מוצע בתקנות המוצעות עבור מזהמי האוויר בנזן ופורמאלדהיד ואנו סבורים כי יש להתנגד לכך. אשר על כן אנו מציעים לא לאשר את סעיף 1 (תיקון תקנה 3) בתקנות המוצעות.

אדם טבע ודין

רחוב יהודה הלוי 48, תל אביב | ת.ד 15 | מיקוד 6100001

טלפון 03.566.9939 פקס 03.566.9940

contact@adamteva.org.il

www.adamteva.org.il

ב. הערות לחומרים המזהמים שנבחנו

4. **טריכלורואתילן**. אנחנו תומכים בהצעת המשרד להגה"ס בנוגע לערכי היעד ולערכי הסביבה כפי שמופיעה בתקנות המוצעות (סעיף 3(1) וסעיף 4(1)).
5. **קדמיום**. אנחנו תומכים בהצעת המשרד להגה"ס בנוגע לערכי היעד ולערכי הסביבה כפי שמופיעה בתקנות המוצעות, **ואולם יש צורך כי ערכי הסביבה יוגדרו כערכים מרביים לנוכחות קדמיום על גבי חלקיקים מסוג TSP (ולא על גבי חלקיקי PM10 כפי שמנוסח כעת)**. שינוי זה מתבקש גם לצורך שיפור ההגנה על בריאות הציבור, שכן יש להגביל את הכמות המרבית של קדמיום באוויר על גבי כל סוגי החלקיקים ולא רק על חלק מהם, וגם על מנת להתאים את המדידה והדיווח של ערכי הסביבה לאופן שבו הם מוגדרים בערכי היעד כדי ליצור מערכת בת השוואה. יש לשנות זאת בטור א' בסעיף 4(5).
6. **1,3, בוטדיאן**. בוטדיאן הינו מסרטן ודאי בבני אדם. והשפעותיו הבריאותיות נסקרות במסמך הרקע של המשרד להגה"ס מיום 08.11.2015. עבור חומרים מסרטנים קיימת הנחה כי אין להם סף ריכוז בטוח לבני אדם. מסיבה זו תמוה כי הצעת המשרד להגה"ס בתקנות המוצעות היא להקל בערכי היעד התקפים כיום על מנת להתאימם לתוספת סיכון של 1:100,000. ערכי היעד הנוכחיים אמנם אינם מעניקים הגנה מפני תוספת סיכון של 1:1,000,000 כפי שאנו דורשים בסעיף 1 לעיל, אך הם נותנים הגנה טובה יותר מזו המוצעת, ברמת ביניים. במקום שכל ערכי היעד ילכו "ויתיישרו" לפי רמת ההגנה המחמירה מציע המשרד להגה"ס להפחית את ההגנה הנוכחית בשם צורך בלתי ברור באחידות ביחס להמלצות אחרות או בשל מתודולוגיה של אימוץ תקנים מהעולם. בפרט תמוה הדבר שבעתיים כאשר הניטור בפועל מראה כי אנו עומדים ברמות היעד הנוכחיות ואין צורך באמצעי מדיניות מיוחדים לצורך כך. עוד תמוה כי בנוסף להקלה זו בערכי היעד מציע המשרד להגה"ס הקלה נוספת בערך הסביבה היממתי המוצע ביחס לערך היעד היממתי המוצע. אשר על כן עמדתנו היא כי ערך היעד היממתי (סעיף 3(2)) צריך להישאר ברמה של 0.11 מיקרוגרם למ"ק וערך היעד השנתי (סעיף 3(2)) צריך להישאר ברמה של 0.036 מיקרוגרם למ"ק. ערכי הסביבה היממתי והשנתי כאחד (סעיף 4(3)) צריכים לעמוד על 0.3 מיקרוגרם למ"ק.
7. **בנזן**. אנחנו תומכים בהצעת המשרד להגה"ס בנוגע לערכי הסביבה כפי שמופיעה בתקנות המוצעות בסעיף 4(4), ואולם כאמור במסמך זה בסעיף 3 לעיל, אנו מתנגדים לכך כי התקנות יתירו לחרוג במשך 7 יממות בשנה, ועל כן יש לבטל עבור מזהם זה את טור ג' בטיוטת התקנות.
8. **כספית**. אנחנו תומכים בהצעת המשרד להגה"ס בנוגע לערכי היעד ולערכי הסביבה כפי שמופיעה בתקנות המוצעות בסעיף 3(3) ובסעיף 4(6).
9. **פורמאלדהיד**. פורמאלדהיד הינו, כידוע, מזהם אוויר מסוכן מאד להבנה ולשליטה בהיותו מזהם אוויר ראשוני ושינוי בו זמנית, הנפלט ממגוון של מקורות פליטה ניידים ונייחים וכן נוצר באוויר בתהליכים כימיים. בנוסף, מזהם זה משתתף בשרשרת התהליכים הגורמת ליצירת אוזון טרופוספרי שהוא מזהם אוויר מסוכן שנמצא בארץ

במגמת עלייה. פורמאלדהיד הינו כשלעצמו מזהם אוויר מסוכן מאד ומסרטן ודאי בבני אדם, וריכוזיו בארץ גבוהים. מסיבות אלה יש צורך להפנות זרקור ולמקד מאמצים בהפחתת ריכוזיו באוויר, וכן לשפר מאד את ההבנה של המקורות, התהליכים והריכוזים באוויר בארץ. טיפול בפורמאלדהיד צריך להיות יעד מדיניות מרכזי של המשרד להגה"ס בשנים הקרובות. אנחנו תומכים בהצעת המשרד להגה"ס בנוגע לערכי הסביבה כפי שמופיעה בטיוטת התקנות (סעיף 4(2)), ואולם גם כאן, כאמור במסמך זה בסעיף 3 לעיל, אנו מתנגדים לכך כי התקנות יתירו לחרוג במשך 10 שעות בשנה, ועל כן יש לבטל עבור מזהם זה את טור ג' בטיוטת התקנות. בנוסף, אנו מציעים כי עבור מזהם זה בלבד (מרשימת 6 המזהמים הנדונים כעת) ייקבע תקן זה כתקן זמני בהוראת שעה לשנתיים וחצי, ובמהלך זמן זה ייעשה מאמץ מרוכז לשפר את תשתית הידע הדרושה ליצירת תכניות הפחתה משמעותיות למזהם זה. בתום תקופה זו יש צורך לעדכן הן את ערכי הסביבה והן את ערכי היעד למזהם זה.

אדם טבע ודין

רחוב יהודה הלוי 48, תל אביב | ת.ד 15 | מיקוד 6100001

טלפון 03.566.9939 פקס 03.566.9940

contact@adamteva.org.il

www.adamteva.org.il